

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000-plan 2010-2015

Hammeren og Slotslyngen

Natura 2000-område nr. 184
Habitatområde H160

Kolofon

Titel:

Natura 2000-plan 2010-2015
Hammeren og Slotslyngen
Natura 2000-område nr. 184
Habitatområde H160

Emneord:

Habitatdirektivet, Miljømålsloven, målsætninger, indsatsprogram, Natura 2000-planer, H160, Hammeren, Slotslyngen

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Ny Østergade 7-9
4000 Roskilde
www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet
Kort- og Matrikelstyrelsen

Sprog:

Dansk

År:

2011

ISBE nr.

978-87-7091-454-3

ISBN nr.

978-87-7091-455-0

Dato:

1. december 2011

Forsidefoto: Hammerknuden

Fotograf: Louise Lyng Bojesen, Bornholms Regionskommune

Resume:

Natura 2000-plan for Hammeren og Slotslyngen (nr. 184). Natura 2000-planen skal sikre gunstig bevaringsstatus for områdets udpegede arter og naturtyper. Området og truslerne mod de udpegede naturtyper og arter beskrives, og der fastlægges målsætninger og indsatser for naturtyperne og arterne. Der foretages en strategisk miljøvurdering af planen.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

Forord	4
Natura 2000-planlægning	5
<i>Natura 2000-planen er bindende for myndighederne</i>	5
Områdebeskrivelse	6
Trusler mod områdets naturværdier	9
Igangværende pleje og genopretning	10
Tilstand og bevaringsstatus/prognose	11
<i>Vurdering af tilstand</i>	11
<i>Vurdering af bevaringsstatus/prognose</i>	15
Målsætning	18
<i>Overordnet målsætning for Natura 2000-området</i>	18
<i>Konkrete målsætninger for naturtyper og arter</i>	19
<i>Modstridende interesser</i>	19
Indsatsprogram	20
<i>Generelle retningslinjer</i>	21
<i>Konkrete retningslinjer</i>	21
<i>Forslag til mulige virkemidler</i>	22
Sammenhæng og synergi med vandplan	22
Strategisk miljøvurdering	23
Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning....	24
Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler ..	25
Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver	26
Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen	29

Foto: Claus Bjørn Larsen

Danmarks VIP-natur får egen bodyguard

Hvad har Skagens Gren, Silkeborgskovene og det Sydfynske Øhav til fælles? Eller klokkefrøen, fiskeørnen og gråsælen? De er alle en del af Danmarks særligt værdifulde natur, som vi er forpligtet til at passe godt på. Det samme gælder strandengen, højmosen og boblerevet. Natura 2000-områderne er et netværk af naturområder i EU, der indeholder særligt værdifuld natur set i et europæisk perspektiv. Natura 2000 skal sørge for, at alle 27 EU-lande drager omsorg for egne truede dyr, planter og natur.

Danmark har i alt 246 Natura 2000-områder. Hvert område får nu sin helt egen naturplan, der skal fungere som bodyguard. Det er i alt for mange år gået tilbage for naturens mangfoldighed. Nu skal planerne sørge for, at staten, kommuner og lodsejere drager omsorg for de naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede sårbare eller sjældne i EU.

Ny natur på vej

Naturplanerne er den hidtil største naturindsats, der nogensinde er sat i værk i Danmark. Budgettet er ca. 1,8 mia. kroner og vil i stor udstrækning blive finansieret af EU's landdistriktsmidler. Den planlagte indsats dækker ca. 1.600 km², hvoraf de 40 km² er ny natur.

Der er planlagt hundredvis af nye vandhuller, som vil sikre levesteder for padder som klokkefrøen og vandsalamanderen. 200 km² løvskov skal beskyttes mod rydning, og flere hule, gamle og døde træer vil give levesteder for svampe, flagermus og insekter. Fiskeri på havet skal reguleres, så de unikke danske boblerev sikres mod at blive ødelagt af fiskeredskeer, og danske højmoser skal igen have mulighed for at få det bedre. Lige nu er de truet af udtørring og tilgroning. Med naturplanerne skal der ryddes krat og buske og gives bedre og mere naturlige vandforhold.

Tilbagegangen stoppes

Som ny miljøminister er jeg glad for, at vi nu har en plan for at stoppe naturens tilbagegang i Natura 2000-områderne. Der må ikke ske yderligere skade på naturen. Planerne har været for længe undervejs under VK-regeringen. Natura 2000-områderne blev udpeget i årene 1998-2004, og tilbagegangen skulle være standset allerede sidste år.

Danmarks nye SRSF-regering vil føre en mere aktiv og fremsynet naturpolitik. De 246 Natura-områder har nu hver en bodyguard, mens regeringen laver en plan for hele Danmark. Naturplan Danmark skal sætte ambitiøse mål – ikke blot for den natur som findes i Natura 2000-områderne, men for hele den danske natur.

Lad os så komme i gang !

Med venlig hilsen
miljøminister Ida Auken

Natura 2000-planlægning

EU's Natura 2000-direktiver (Fuglebeskyttelses- og Habitatdirektiverne) forpligter Danmark til at gøre den nødvendige indsats for at sikre eller genoprette en række sjældne, truede eller karakteristiske naturtyper og arter. Gennem en målrettet indsats i de udpegede Natura 2000-områder bidrager Danmark til at sikre den europæiske natur og dens mangfoldighed.

Med henblik på at prioritere den nødvendige indsats udarbejder Naturstyrelsen en Natura 2000-plan, der dækker hvert af de udpegede beskyttelsesområder. Natura 2000-planen er en sammenfattende plan, som både indeholder Natura 2000-skovplan for de skovbevoksede fredskovpligtige arealer og Natura 2000-plan for øvrige områder samt arter.

Planen omfatter "udpegningsgrundlaget", dvs. de naturtyper og arter, som området er udpeget for. Natura 2000-planens indhold er vist i figur 1.

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne

Natura 2000-planen er bindende, således at alle myndigheder i deres arealdrift, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt skal lægge Natura 2000-planen til grund. Planen er vedtaget i 2011, hvorefter kommunalbestyrelserne og Naturstyrelsen udarbejder bindende handleplaner, som skal sikre gennemførelsen af Natura 2000-planen. Direkte statslig opfølgning i form af bekendtgørelser o.l. sker dog på grundlag af Natura 2000-planen. Offentlige lodsejere kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i deres drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v. på grundlag af konsekvensvurderinger mm. Der er ikke gennemført en konsekvensvurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet der ikke i planen er taget konkret stilling til forvaltningsindsatsens præcise lokalisering eller valgt forvaltningsmetoder. Der er dog i Natura 2000-planen taget stilling til afvejning mellem modsatrettede naturinteresser i de tilfælde hvor sådanne allerede på nuværende tidspunkt i planlægningen kan forudses, og hvor en sådan afvejning er forbundet med og nødvendig for forvaltningen af området. Evt. konkrete konsekvenser af denne afvejning vil blive afklaret i forbindelse med gennemførelsen af planen og valg af virkemidler.

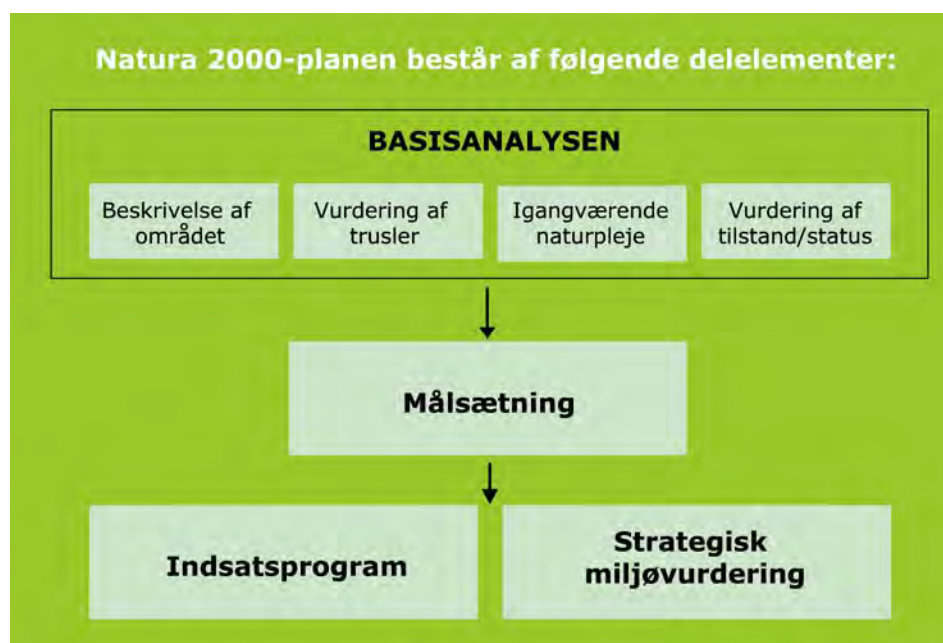
Natura 2000-planens målsætninger er bindende og skal desuden anvendes ved konsekvensvurdering i forbindelse med myndighedsudøvelse, jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 (ændret ved bekendtgørelse nr. 1443 af 11. december 2007 med se-

Natura 2000-plan

nerede ændringer) om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

Indsatsprogrammets retningslinjer er ligeledes bindende og danner grundlag for områdets handleplan og eventuelle drifts- og plejeplaner.

Natura 2000-planen koordineres med vandplanen for hovedvandopland Bornholm og bliver ligesom denne revideret hvert 6. år. De dele af Natura 2000-planen, der vedrører skovbevoksede fredskovspligtige arealer, revideres dog kun hvert 12. år.

Figur 1. Opbygning af en Natura 2000-plan

Områdebeskrivelse

Natura 2000-området har et areal på ca. 549 ha og afgrænses som vist på bilag 1. Natura 2000-området består af Habitatområde nr. H160. På Naturstyrelsens hjemmeside www.naturstyrelsen.dk samt i figur 2 og bilag 2, er der angivet hvilke naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for dette område.

Fotograf: Mogens Holmen

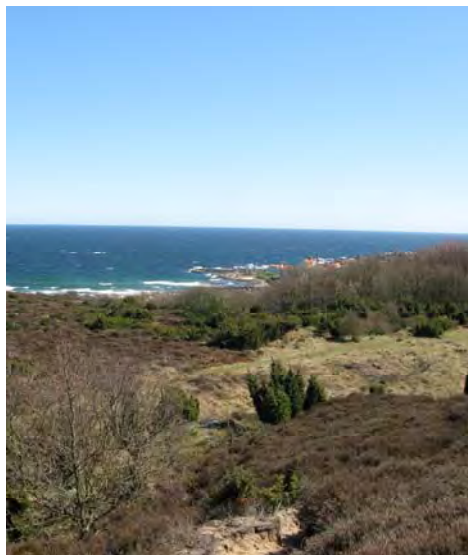
Hammershus

Området strækker sig fra nordspidsen af Bornholm og ned langs vestkysten mod Vang. Områdets topografi er meget varieret. Der findes flere sprækkedale, hvoraf den største er opfyldt af Hammersø, som ligger umiddelbart udenfor habitatområdet. Desuden kan nævnes Mølledalen og Finnedalen, der afgrænser Slotslyngen fra Hammershus og det bagvedliggende bornholmske landskab. Vestkysten er meget stejl, mens istidens gletcherfremstød har givet den østlige del af Hammerknuden en mere afrundet facon, hvis overordnede form og retning går igen i det frit beliggende Langebjerg. Højeste punkter er 76 m på Langebjerg, 82 m ved Hammerfyr, imens Slotslyngen når 91 m og store dele af dette areal ligger over 80 m-koten.

Hammershus Slotsruin er i særklasse og er områdets største og vigtigste turistlokalitet. Hammerknuden og Slotslyngen er også i sig selv vigtige turistlokaliteter og midt mellem Hammersø og Hammershus ligger et feriecenter. Den menneskelige påvirkning af området er mest markant i stenbruddet ved Hammersøens sydende, hvor 90 års brydning af granit, har efterladt et kæmpe stenbrudsområde.

Slotslyngen og Hammerknuden var før i tiden del af det vidtstrakte, græssede hedeområde Højlyngen. Der er stadigvæk meget hede og overdrev indenfor Natura 2000-området, selvom skovbevoksninger længe har været i fremgang, særligt i Slotslyngen. Skoven er i overvejende grad selvsået løv- eller løvblandskov af eg, kirsebær, birk og skovfyr. Mange steder ses rester af hedeplanter nede under træerne eller på tynde jordlag over talrige træløse klippepartier. I de dybe sprækkedale og i sænkerne i terrænet er der vandløb og småsøer. Hvor der er skovdækket ses en frodig skovbundsflora. Kildevæld findes især ved foden af klipperne langs kysten, imens strandengsvegetation hovedsageligt optræder punktvis imellem beskyttende skær og forklipper i havstokken.

Natura 2000-plan

Fotograf: Conny Ogareck

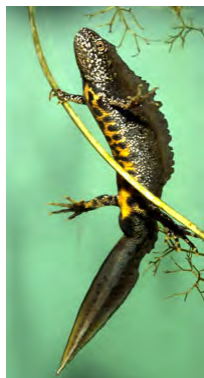

Fotograf: Conny Ogareck

Hedelandskabet

Området er udpeget af hensyn til 23 naturtyper bl.a. tør hede (4030), våd hede (4010), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), egeblandskov (9160) og bøg på mor (9110) samt én art; Stor vandsalamander.

Af andre arter, der ikke er på områdets udpegningsgrundlag, men som kræver særlig beskyttelse inden for EU, kan fremhæves Strandtudse, Grønbroget Tudse og Løvfrø (bilag IV arter), samt Vandrefalk. Området indeholder også fuglefjeld med en række rødlistede fuglearter. Af planter kan fremhæves Melet kodriver, Rundfinnet radeløv (gullistet bregne) og Sort Radeløv (rødlistet bregne), samt en række fredede orkidéer, heriblandt Maj- og Hylde-gøgeurt. Omkring Hammershus findes en række gamle kulturplanter som Alm. Hjertespad, Bulmeurt, Peberrod og Rød Tandbæger. Denne Natura 2000-plan planlægger ikke for disse arter.

Stor vandsalamander
Fotograf: Marie-Anne Weber

I basisanalyserne for Natura 2000-området Hammeren og Slotslyngen findes der en mere detaljeret gennemgang af området. Se www.naturstyrelsen.dk.

Figur 2. Naturtyper, fugle og andre arter, der udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Natura 2000-området ligger i Bornholms Regionskommune og indenfor vandplanområdet hovedvandopland Bornholm.

Trusler mod områdets naturværdier

I det følgende afsnit skal de oplistede trusler forstås som påvirkninger af naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Trusler er i den forbindelse aktuelt forekommende og konkrete påvirkningsfaktorer, der enkeltvis eller i samvirkning vil kunne forhindre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Det kan dog også være potentielle påvirkningsfaktorer i det omfang, at der er viden om, at påvirkningerne periodevis er forekommende i området, men aktuelt ikke er til stede. Aktuelle påvirkninger, der f.eks. reguleres internationalt eller i anden sammenhæng, og derfor ikke er et anliggende for Natura 2000-planen, kan også fremgå, men vil ikke være en del af denne Natura 2000-plans indsatsprogram.

Natura 2000-plan

Arealreduktion/fragmentering

Forekomsterne af rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410) er små og spredte.

Næringsstofbelastning

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften overskrider laveste tålegrænse for de lysåbne naturtyper våd hede (4010), tør hede(4030), tidvis våd eng (6410) og surt overdrev (6230), mens den højeste tålegrænse er overskredet for hængesæk (7140).

Næringsstofbelastning med kvælstof fra luften overskrider laveste tålegrænse for alle skovnaturtyper i habitatområdet. Den høje ende af tålegrænse-intervallet vurderes at være overskredet i skovkanter og kan være overskredet i hele skoven.

Uhensigtsmæssig hydrologi

Der ses tegn på afvanding i en lille del af de kortlagte kildevæld (7220), rigkær (7230) og tidvis våd eng (6410). Hvor de ligger uforstyrret langs kysten er der dog ingen regulering.

Uhensigtsmæssig drift

Intensiv skovdrift kan medføre, at skovnaturtyper forringes eller ødelægges. Der er i øvrigt en utilstrækkelig beskyttelse af skovnaturtyper mod bl.a. konvertering til skovnaturtyper, der ikke er omfattet af habitatdirektivet.

Invasive arter

Der er fundet invasive plantearter i alle områdets habitatnaturtyper.

Igangværende pleje og genopretning

Størstedelen af Natura 2000-området er ejet af Naturstyrelsen. Det forvaltes af Naturstyrelsen, Bornholm, som udfører en lang række plejetiltag ift. flere forskellige natur- og turismerelaterede interesser i området. Der foretages f.eks. rydninger af hedearealerne og bekæmpelse af gyvel på Hammeren og i Slotslyngen, tyndinger og rydninger i skovene ved Hammersholm, afgræsning med får på Hammerknuden, Hammershus og i Slotslyngen og afgræsning med kødkvæg på Hammersholm. Desuden foretages der vedligeholdelse af vandrestier.

Kommunalbestyrelsen har foretaget naturpleje på Langebjerg. På Langebjergs vestlige, indhegnede del er der ryddet gennem årene 1990-1995. Arealet afgræsses hovedsageligt af kreaturer, men se mest også af får. På den østlige del af Langebjerg begyndte kommunalbestyrelsen, at pleje i vinteren 2005/2006. Der er skovet i området og sat hegn, så det kan afgræsses. Store dele af skovarealerne, der især er ege-blandskov, forvaltes som urørt skov, plukhugstskov og græsningskov.

Tilstand og bevaringsstatus/prognose

For nogle naturtyper er der udviklet et system til vurdering af den enkelte naturtypes aktuelle tilstand, som er et udtryk for typens aktuelle naturindhold og en række andre målbare faktorer.

Bevaringsstatus for naturtyper og arter er derimod en vurdering af, hvordan deres tilstand vil være i fremtiden, såfremt der ikke sker ændringer i udnyttelsen og i de trusler, der eksisterer i dag. Der er således tale om en prognose for arternes og naturtypernes udviklingsretning. I de følgende afsnit er der nærmere beskrevet tilstand og bevaringsstatus/prognose for områdets naturtyper og arter.

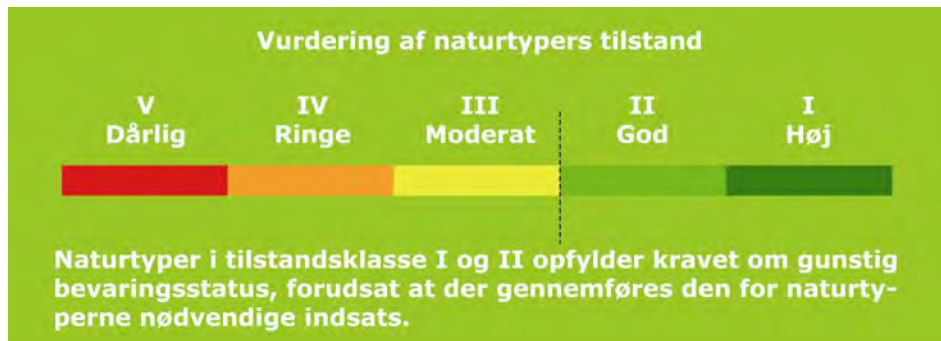
For skovnaturtyperne i området gælder, at det kun er fredskovpligtige arealer, som på nuværende tidspunkt er kortlagt. Således er tilstanden nedenfor kun vurderet for fredskovspligtige skovnaturtyper.

For stilkege-krat (9190) gælder, at den kun er fundet på mindre arealer i mosaik med andre skovnaturtyper. Der er ikke registreret specifikke data for denne skovnaturtype, hvorfor det ikke er muligt at vurdere skovtilstanden samt bevaringsprognosen.

Vurdering af tilstand

Der er foretaget en vurdering af tilstanden i 23 lysåbne naturtyper og 10 skovtyper. Naturtyperne er kortlagt i dels basisanalyserne, dels i en efterfølgende kortlægning. Desuden er tilstanden vurderet for udvalgte forekomster af 5 søtyper. Vurderingen bygger på et system, der inddeler forekomster af Habitatdirektivets naturtyper i 5 tilstandsklasser (figur 3), hvor I (høj) er bedst og V (dårlig) er værst. Som led i beregningen af tilstanden beregnes både et artsindeks, baseret på indholdet af plantearter i en cirkel med radius 5 m og et strukturindeks baseret på vegetationshøjden, opvækst af vedplanter, forekomst af drængrøfter m.m. For skovnaturtyperne baseres strukturindeks bl.a. på omfang af jordbearbejdning, afvandingsforhold, forekomst af invasive arter og trækronernes lagdeling i forskellige etager.

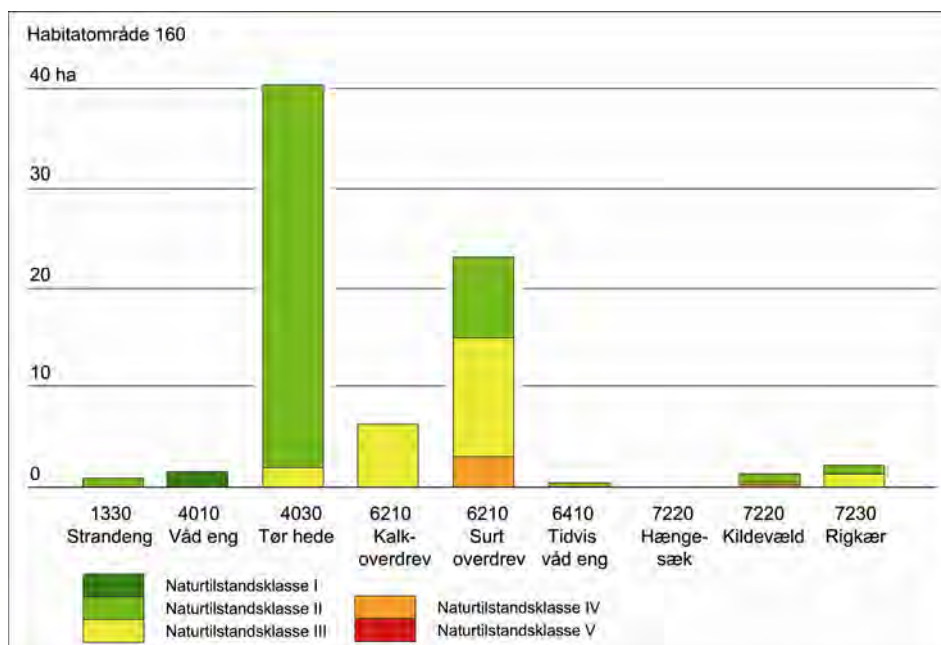
Natura 2000-plan

Figur 3. Tilstandsklasser for naturtyper.

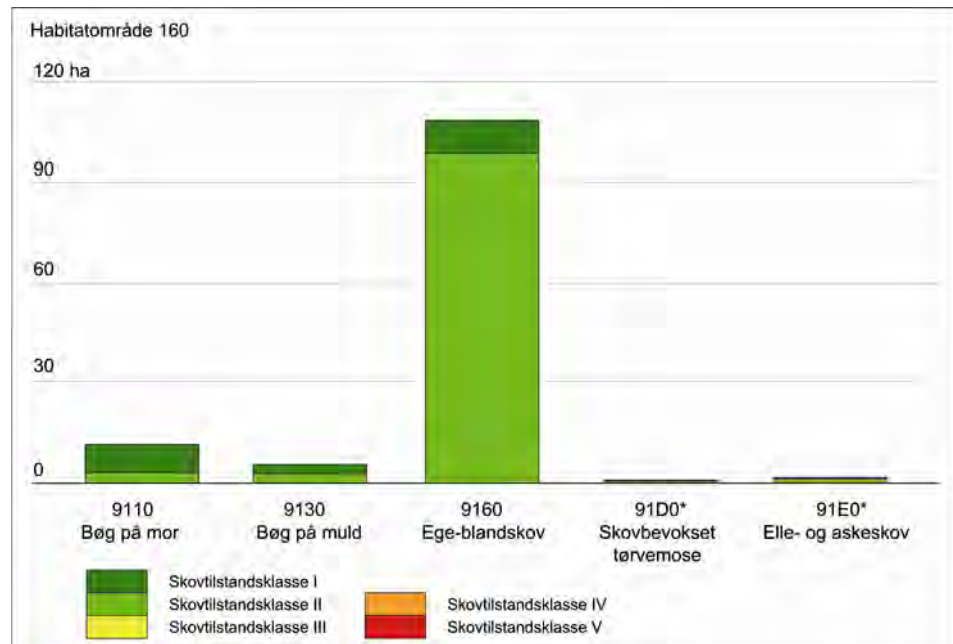
Strukturindeks og artsindeks for den enkelte naturtype vægtes sammen med naturtypens tilstandsklasse på arealet. Et højt strukturindeks kombineret med et lavt artsindeks viser, at naturarealet har forudsætninger for et højt naturindhold, men at de karakteristiske arter ikke er til stede. Et højt artsindeks kombineret med et lavt strukturindeks kan anvendes som et redskab til at lokalisere artsrige forekomster med et stort behov for pleje eller anden indsats.

I figur 4 er vist natur/skovtilstanden for Natura 2000-områdets naturtyper. Kun en mindre del af vandhullerne er tilstandsvurderet og er derfor ikke medtaget i figuren.

Figur 4a. Naturtilstand for de af Natura 2000 områdets lysåbne naturtyper, som er tilstandsvurderet.

Natura 2000-plan

Figur 4b. Skovtilstand for de af Natura 2000 områdets skovnaturtyper, som er tilstandsvurderet.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 0,8 ha strandeng (1330), som er vurderet til naturtilstandsklasse II. Strandengsarealerne har kun begrænset brug for pleje og er ellers underlagt kystens naturlige dynamik.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 1,4 ha våd hede (4010) fordelt med 1,4 ha i naturtilstandsklasse I og 0,1 ha i naturtilstandsklasse II. Naturtypens struktur er god, hvilket tyder på at plejen i området på registreringstidspunktet var optimal.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 40,4 ha tør hede (4030). Heraf er 38,4 ha vurderet til naturtilstandsklasse II og 2,0 ha vurderet til naturtilstandsklasse III. Strukturen af naturtypen er god på langt størsteparten af arealerne. Artstilstanden er ikke tilsvarende god på samme arealer. Det skyldes evt. tilgroning med invasive arter og tidligere overgræsning.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 6,2 ha kalkoverdrev (6210). Hele arealet er vurderet til naturtilstandsklasse III. Overdrevsarealerne plejes, hvilket giver en god struktur på arealerne. Der er dog ikke en tilsvarende højt artsindhold. Det kan evt. skyldes, at arealerne tidligere har været dyrket og artstilstanden vil muligvis forbedres med tiden.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 23,1 ha surt overdrev (6230). Heraf er 8,1 ha vurderet til naturtilstandsklasse II og 11,9 ha vurderet til naturtilstandsklasse III, samt 3,1 ha vurderet til naturtilstands-

Natura 2000-plan

klasse IV. Størsteparten af arealet med naturtypen plejes og har en god struktur, mens en mindre del plejes utilstrækkeligt. Størsteparten af arealerne har et ringe artsindhold. Det kan evt. skyldes, at arealerne tidligere har været dyrket og artsindholdet vil muligvis forbedres med tiden.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 0,4 ha tidvis våd eng (6410) som er vurderet til naturtilstandsklasse I og II. Arealerne er små og spredte og indgår i mosaik med andre naturtyper.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 0,1 ha hængesæk (7140). Arealerne er vurderet til naturtilstandsklasse II på 0,1 ha og III på under 0,1 ha. Arealet af hængesæk er begrænset og med gunstig struktur. Hængesækken har dog et begrænset artsindhold, hvilket kan skyldes naturtypens begrænsede udbredelse.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 1,4 ha kildevæld (7220). Heraf er under 0,1 ha vurderet til naturtilstandsklasse I, 1,0 ha er vurderet til naturtilstandsklasse II, 0,2 ha vurderet til naturtilstandsklasse III og 0,2 ha er vurderet til naturtilstandsklasse IV. Der er tegn på afvanding på en mindre del af naturtypen og en høj grad af tilgroning med vedplanter, som kan begrænses ved pleje.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet 2,3 ha rigkær (7230). Heraf er 1,0 ha er vurderet til naturtilstandsklasse II og 1,2 ha er vurderet til naturtilstandsklasse III. Størstedelen af arealet med naturtypen plejes hensigtsmæssigt, men den har alligevel et beskedent artsindhold, mens den resterende del er truet af tilgroning med høje græsser og vedplanter, som påvirker artsindholdet i negativ retning. Forekomsterne er små og spredte. Tilgroningen kan imødegås med naturpleje, som minimerer høje græsser og vedplanter og begunstiger urterne. Artsindholdet kan styrkes ved at udvide naturtypen til naboarealer, hvor de naturgivne forhold tillader det.

Der er kortlagt og tilstandsvurderet i alt 0,15 ha søtyper. For søtypen Næringsrig sø (3150) er alle 0,13 ha vurderet til tilstandsklasse II, mens søtypen Brunvandet sø (3160) omfatter 0,02 ha som ikke er vurderet til tilstandsklasse.

Der er kortlagt 11,6 ha. bøg på morbund (9110), heraf 8,3 ha skovtilstandsklasse I og 3,2 ha. i skovtilstandsklasse II.

Der er kortlagt 5,6 ha. bøg på muldbund (9130), heraf 2,8 ha skovtilstandsklasse I og 2,8 ha. i skovtilstandsklasse II.

Der er kortlagt 108,5 ha. ege-blandskov (9160) heraf 98,8 ha skovtilstandsklasse II og 9,7 ha. i skovtilstandsklasse I.

Der er kortlagt 0,8 ha. skovbevokset tørvemose (91D0), alle 0,8 ha i skovtilstandsklasse I.

Natura 2000-plan

Der er kortlagt 1,5 ha. elle- og askeskov (91E0), heraf 0,2 ha skovtilstandsklasse I og 1,3 ha. i skovtilstandsklasse II.

Habitatområde 160

Naturtype	Naturtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
1330 strandeng		0,8			
4010 våd hede	1,4	0,1			
4030 tør hede		38,4	2,0		
6210 kalkoverdrev			6,2		
6230 surt overdrev		8,1	11,9	3,1	
6410 tidvis våd eng	0,0	0,4			
7140 hængesæk		0,1	0,0		
7220 kildevæld	0,0	1,0	0,2	0,2	
7230 rigkær		1,0	1,2		
Hovedtotal	1,4	49,8	21,5	3,3	

Tabellen viser de tilstandsvurderede lysåbne naturtypers fordeling i ha for hver naturtilstandsklasse.

Habitatområde 160

Naturtype	Skovtilstandsklasse (ha)				
	I	II	III	IV	V
9110 bøg på mor	8,35	3,23			
9130 bøg på muld	2,80	2,76			
9160 ege-blandskov	9,70	98,82			
91D0 skovbevokset tørvemose	0,84				
91E0 elle- og askeskov	0,23	1,30			
Hovedtotal	21,92	106,10			

Tabellen viser de tilstandsvurderede skovnaturtypers fordeling i ha for hver skovtilstandsklasse.

Se kort med tilstandsvurdering af de enkelte naturforekomster på www.naturstyrelsen.dk under "Se på kort".

Der er endnu ikke udviklet et system til vurdering af tilstanden for en række lysåbne naturtyper, marine naturtyper, større søer, vandløb samt fugle og andre arter.

Vurdering af bevaringsstatus/prognose

Miljømålsloven og Skovloven fastsætter som et overordnet mål, at naturtyper og arter, som Natura 2000-områderne er udpeget for, skal have en gunstig bevaringsstatus. Gunstig bevaringsstatus er defineret i Habitatdirektivet (figur 5).

Gunstig bevaringsstatus

En naturtypes "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- det naturlige udbredelsesområde og de arealer, det dækker inden for dette område, er stabile eller i udbredelse, og
- den særlige struktur og de særlige funktioner, der er nødvendige for dets opretholdelse på langt sigt, er til stede og sandsynligvis fortsat vil være det i en overskuelig fremtid, samt når
- bevaringsstatus for de arter, der er karakteristiske for den pågældende naturtype, er gunstig

En arts "bevaringsstatus" anses for "gunstig", når

- data vedrørende bestandsudviklingen af den pågældende art viser, at arten på langt sigt vil opretholde sig selv som en levedygtig bestanddel af dens naturlige levesteder, og
- artens naturlige udbredelsesområde hverken er i tilbagegang, eller der er sandsynlighed for, at det inden for en overskuelig fremtid vil blive mindsket, og
- der er og sandsynligvis fortsat vil være et tilstrækkeligt stort levested til på langt sigt at bevare dens bestande

Figur 5. Habitatdirektivets definition af gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau for naturtyper og arter.

Gunstig bevaringsstatus skal generelt opnås inden for hver af Danmarks to biogeografiske regioner, nemlig den kontinentale og den atlantiske region. Gunstig bevaringsstatus skal dog ifølge EU's vejledning til direktivets artikel 6 også anvendes på de enkelte Natura 2000-områder, men der findes ingen retningslinjer for, hvorledes denne vurdering skal foretages. Den første Natura 2000-plan laves på grundlag af tilgængelig viden og derfor alene ud fra en prognose for de enkelte naturtyper og arters udvikling.

Prognosen for de kortlagte naturtyper er bestemt på områdeniveau ud fra de enkelte forekomsters natur/skovtilstand og aktuelle trusler og inddeles i *gunstig* eller *ugunstig prognose*. Naturtyper i tilstandsklasse I (høj tilstand) eller II (god tilstand) har en gunstig prognose, hvis det vurderes, at tilstanden også kan opretholdes på langt sigt. I mange tilfælde forudsætter det, at der gennemføres den for naturtyperne nødvendige indsats i form af naturpleje, begrænsning af næringsstofftilførsel, forbedring af hydrologiske forhold m.m.

Prognosen for de øvrige naturtyper og alle arterne er baseret på den bedste tilgængelige viden. Her benyttes begreberne vurderet gunstig, vurderet ugunstig og ukendt prognose.

I Natura 2000-området er der foretaget følgende vurdering af prognosen for naturtyper og arter:

Natura 2000-plan

Prognosen er gunstig eller vurderet gunstig for:

- Strandeng (1330), da naturtypen har gode strukturforhold og ikke vurderes at være kritisk belastet af kvælstofdeposition eller andre trusler.
- Havgrotte (8330), da typen ikke vurderes at være kritisk belastet af nogen trusler.
- Kalkoverdrev (6210), da naturtypen har gode strukturforhold og ikke vurderes at være kritisk belastet af kvælstofdeposition eller andre trusler.
- Kildevæld (7220), da naturtypen har gode strukturforhold og ikke vurderes at være kritisk belastet af kvælstofdeposition eller andre trusler.
- Rigkær (7230), da naturtypen har gode strukturforhold og ikke vurderes at være kritisk belastet af kvælstofdeposition eller andre trusler.

Prognosen er ugunstig eller vurderet ugunstig for:

- Næringsrig sø (3150), brunvandet sø (3160) da laveste tålegrænse for kvælstof-deposition vurderes at være overskredet
- Våd hede (4010), da laveste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet
- tør hede (4030), da laveste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet
- tidvis våd eng (6410), da laveste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet og arealet er af begrænset udbredelse
- hængesæk (7140), da højeste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet
- Surt overdrev (6230), da laveste tålegrænse for kvælstofdeposition er overskredet
- 9110 Bøgeskov på mor, da laveste tålegrænse for kvælstofdeposition er overskredet.
- 9130 Bøgeskov på muld, da laveste tålegrænse for kvælstofdeposition er overskredet.
- 9160 Egeskove og blandskove, da laveste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet.
- 91D0 Skovbevoksede tørvemoser, da laveste tålegrænse for kvælstof-deposition er overskredet.
- 91E0 Elle- og askeskove, da laveste tålegrænse for kvælstofdeposition er overskredet.
- 9190 Stilkege-krat, da laveste tålegrænse for kvælstofdeposition er overskredet (mosaik forekomst)

Prognosen er ukendt for:

- Strandvolde med enårige planter (1210), kystklint/klippe (1230), indlandsklitter (2320), da naturtyperne ikke er kortlagt eller tilstandsvurderet.
- Enekrat (5130), Indlandsklippe (8220), da naturtyperne ikke er tilstandsvurderet
- Stor vandsalamander, da arten ikke er kortlagt.

Målsætning

Det overordnede mål er at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget i de enkelte Natura 2000-områder (jf. dog nedenfor om eventuelle modstridende interesser).

Der opstilles en **overordnet målsætning** for området. Den overordnede målsætning angiver det overordnede sigte for, hvorledes området skal udvikle sig både for at sikre områdets integritet og en gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper. Målsætningen skal endvidere fremhæve de naturtyper og arter, der udgør den største arealandel af området, og endelig fremhæves forekomster af naturtyper og arter, der har stor vigtighed på nationalt og/eller biogeografisk niveau. En vurdering af denne betydning foretages efter følgende kriterier:

- Stort areal, levested eller bestand
- Få forekomster
- Truede naturtyper og arter
- Særlige danske ansvarsområder

Der opstilles desuden mere **konkrete målsætninger**, der fastlægger de langsigtede mål for udviklingen i areal og tilstand for de enkelte naturtyper og arters levesteder. Målfastsættelsen tager udgangspunkt i den tilstand, som er vurderet for naturtyper og arters levested efter tilstandsvurderingssystemet. Hvor der ikke er udviklet et sådant system, skal gunstig bevaringsstatus sikres eller genoprettes på baggrund af bedste faglige viden.

Såvel overordnet målsætning som de konkrete målsætninger rækker ud over 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold. Målsætningerne afspejler desuden en afvejning af eventuelle modstridende interesser efter retningslinjer angivet i By- og Landskabsstyrelsen 2009: "Retningslinjer for den statslige Natura 2000-planlægning: Målfastsættelse og indsatsprogram".

Overordnet målsætning for Natura 2000-området

Hammeren og Slotslyngen er et stort naturområde på Nordbornholm, som er karakteriseret ved hede og overdrev blandet med partier af skov. Området er rigt på klipper, som ses hvor jordlaget er tyndt, hvor sprækkedalene krydser området og i form af kystklipper og havgrotter. Der er særlig fokus på at bevare de lysåbne truede naturtyper.

Det overordnede mål for området er:

- *At skov- og lysåbne naturtyper i Hammeren og Slotslyngen sikres en god-høj naturtilstand.*

- *At områdets naturtyper: våd hede (4010), tør hede (4030), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) prioriteres højt, og de fragmenterede områder søges kædet sammen.*
- *Derudover prioriteres arealer med naturtypen havgrotte (8330) højt, da området indeholder nogle af de få forekomster, der findes i Danmark.*
- *Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder.*

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter

Der opstilles følgende konkrete målsætninger, som fastlægger de langsigtede mål for naturtyper og arter i Hammeren og Slotslyngen:

- *Naturtyper og arter skal have en gunstig bevaringsstatus.*
- *For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse I eller II og gunstig prognose skal udviklingen i deres areal og tilstand være stabil eller i fremgang.*
- *For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til natur/skovtilstandsklasse III-V og/eller ugunstig prognose skal udviklingen i deres natur/skovtilstand være i fremgang, således at der opnås natur/skovtilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed dertil. Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det. Navnlig for skovnaturtyperne kan der være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til arealmålet.*
- *For naturtyper og arter uden tilstandsvurderingssystem og/eller med en ukendt prognose er målsætningen gunstig bevaringsstatus. For arterne betyder det, at deres levesteder skal kunne danne grundlag for en ynglebestand/antal rastende fugle som minimum svarende til tilstanden ved direktivernes ikrafttræden eller et højere bestandsniveau, der siden da har afspejlet levestedernes bæreevne.*
- *Naturtypeforekomster i artsklasse I målsættes til tilstandsklasse I og skal søges udvidet/sammenkædet, hvis de naturgivne forhold gør det muligt. Dette er tilfældet for kildevæld (7220).*
- *For arealerne af våd hede (4010), tør hede (4030), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) søges naturkvaliteten øget, således at alle arealer opnår høj/god naturtilstand. Arealerne søges udvidet/sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Modstridende interesser

En målsætning om gunstig bevaringsstatus for en bestemt naturtype kan indebære en nedprioritering af en anden naturtype eller art, og det er nødvendigt at foretage et valg.

Udvidelse og sammenkædning af lysåbne naturtyper bør som hovedregel ikke ske på bekostning af andre naturtyper på udpegningsgrundlaget. Da urørt skov alt overvejende er aktuel på gamle skovbevoksede arealer, vil der sjældent opstå konflikter i forhold til driften af lysåbne naturtyper. Udvidelse af arealer med rigkær (7230) kan være i modstrid med bevarelse af elle- og askeskov (91E0). Hvor skovtypen er gammel og veludviklet bevares den, mens det kan tillades at fælde yngre stadier af skovnaturtypen, hvor den er indvandret på gamle veludviklede rigkærsarealer.

Indsatsprogram

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om gunstig bevaringsprognose er en opgave som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats over flere planperioder. Det er derfor nødvendigt at prioritere indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode er formuleret i 4 sigtelinjer, som lægger niveauet for indsatsen i planperioden. Sigtelinjerne er beskrevet i bilag 3.

Indsatsprogrammet der bygger på de 4 sigtelinjer beskriver indsatsen i den første planperiode 2010-2015 (for skovbevoksede fredskovspligtige arealer dog frem til 2021).

Indsatsprogrammet består af en række **generelle retningslinjer**, som skal sikre den eksisterende naturtilstand. De generelle retningslinjer gælder for alle arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget, og den nødvendige indsats vil efterfølgende blive konkretiseret i de kommunale/statslige handleplaner.

Indsatsprogrammet består desuden af en række **konkrete retningslinjer**, som skal sikre små naturarealer, ubeskyttede naturarealer og særligt truede arter og naturtyper. De konkrete retningslinjer giver en nærmere beskrivelse af den indsats, som i disse særlige tilfælde skal indarbejdes i de kommende handleplaner.

Indsatsprogrammet indeholder ikke bindende krav til kommunalbestyrelsernes, Naturstyrelsens eller andre offentlige lodsejeres brug af de virkemidler og tiltag, som skal sikre den nødvendige indsats. Tiltag prioriteres og konkretiseres i handleplanerne eller i andre opfølgende tiltag.

Indsatsprogrammet for Natura 2000-området omfatter nedenstående generelle og konkrete retningslinjer, som tillige er vist oversigtligt i bilag 2.

Generelle retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 1. Areal og tilstand af udpegede naturtyper og levesteder for udpegede arter må ikke gå tilbage eller forringes.

- 1.1 *Reduktion af kvælstof-deposition fra luften på områdets habitatnaturtyper sker ved administration af husdyrgodkendelsesloven, der med ændringen af 10. februar 2011 har fastlagt et særligt beskyttelsesniveau af hensyn til bevaringsmålsætningen i Natura 2000-planlægningen. Den øvrige tilførsel af næringsstoffer til naturtyperne reduceres, herunder fra dræntilløb og fodring. For marine naturtyper, søer og vandløb reguleres tilførslen af næringsstoffer via vandplanen.*
- 1.2 *Der sikres den for naturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi i våd hede (4010), tidvis våd eng (6410), hængesæk (7140), kildevæld (7220) og rigkær (7230). Det skal undersøges nærmere, hvor der er behov for at skabe en mere hensigtsmæssig hydrologi i skovnaturtyper, og disse steder sikres den for skovnaturtyperne mest hensigtsmæssige hydrologi.*
- 1.3 *Naturtypen havgrotte (8330) sikres en god vandkvalitet via vandplanen samt en fri kyst-dynamik.*
- 1.4 *De lysåbne terrestriske naturtyper skal sikres en hensigtsmæssig ekstensiv drift og pleje, og vandløb med vandplanter sikres gode fysiske og kemiske forhold samt kontinuitet. Skovnaturtyperne sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje. I særlige tilfælde kan permanent ophør af drift i skovnaturtyper (urørt skov) være nødvendig for at opfylde direktivforpligtigheden, primært på arealer, som i forvejen i en længere periode har haft minimal eller ingen hugst.*
- 1.5 *Der sikres velegnede levesteder for stor vandsalamander.*
- 1.6 *Invasive arter bekæmpes og deres spredning forebygges.*

Konkrete retningslinjer

Indsatser efter sigtelinje 2. Små og fragmenterede habitatnaturtyper og levesteder for arter, som ikke kan opretholdes ved drift af det nuværende areal alene, sikres ved arealudvidelse, sammenkædning af arealer, pleje af naboarealer og/eller etablering af spredningskorridorer.

- 2.1 *Forekomsterne af tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) sikres høj/god naturtilstand på de eksisterende arealer. Arealerne søges udvidet/sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Indsatser efter sigtelinie 3. Naturtyper og levesteder, som ikke er beskyttet af natur- og miljølovgivningen skal sikres.

- 3.1 *Skovnaturtyperne sikres. Der kan være tale om en dynamisk situation, hvor det ikke nødvendigvis er de samme forekomster, der over tid bidrager til sikring af en skovnaturtype.*

Natura 2000-plan

3.2 *Konstaterede forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er omfattet af lovgivningen, sikres mod ødelæggelse.*

Indsatser efter sigtelinie 4. Der skal gøres en særlig indsats for naturtyper og arter, hvis biogeografiske status er i fare for at blive alvorligt forringet i 1. planperiode.

4.1 *Pleje af våd hede (4010), tør hede (4030), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), tidvis våd eng (6410) og rigkær (7230) prioriteres højt. Arealerne søges udvidet/ sammenkædet, hvor de naturgivne forhold gør det muligt.*

Forslag til mulige virkemidler

Kommunalbestyrelserne, Naturstyrelsen og andre offentlige lodsejere/myndigheder udarbejder handleplaner, vælger virkemidler og foretager den konkrete forvaltning indenfor rammerne af indsatsprogrammet. Mulige virkemidler nævnt i bilag 2 skal derfor betragtes som eksempler på, hvorledes indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammenhæng og synergi med vandplan

Natura 2000-planen er koordineret med vandplanen. Ifølge Vandrammedirektivet må tilstanden af vandområderne ikke forringes, og vandplanens indsatsprogram vil generelt forbedre den eksisterende vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande. Forbedringen sker ved reduktion i tilførslen af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer samt stedvis sikring af en mere naturlig hydrologi i ådale. Vandplanen vil desuden forbedre de fysiske forhold og sikre kontinuiteten på udvalgte vandløbsstrækninger. Disse indsatser forventes i de fleste tilfælde at bidrage til at forbedre tilstanden i de vandafhængige habitatnaturtyper og i levestederne for de arter, der er tilknyttet vand. Der er gode muligheder for at opnå andre synergieffekter mellem de 2 planer, men i enkelte tilfælde kan der opstå konflikter, f.eks. hvor indsats efter vandplanen medfører oversvømmelser af habitatnaturtyper eller levesteder for arter.

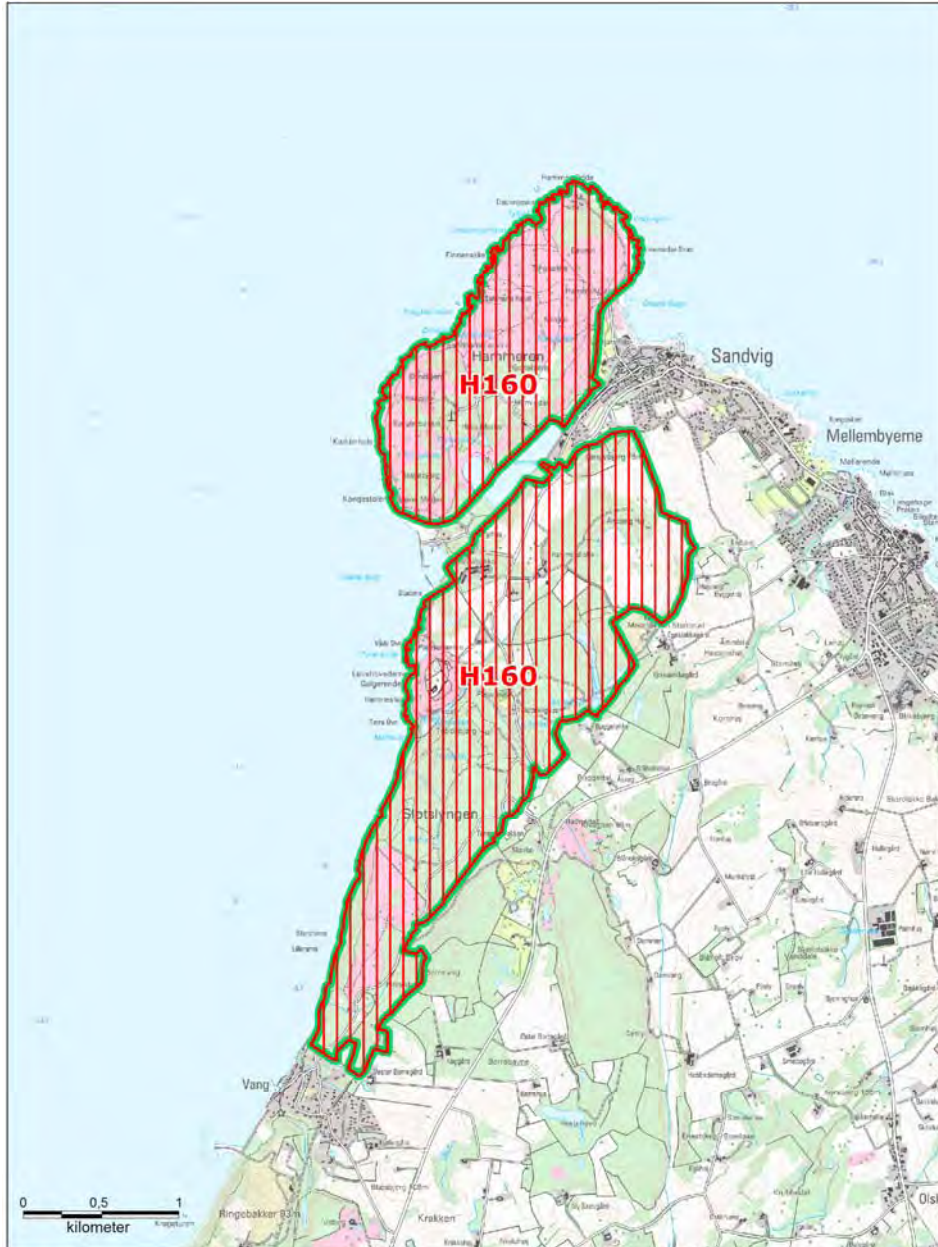
Planlagt indsats efter vandplanen der kan påvirke udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område væsentligt, skal konsekvensvurderes i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Indsatsen kan i givet fald kun gennemføres, hvis det på grundlag af bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for området. Potentielle konflikter mellem Vand- og Natura 2000-planen skal som udgangspunkt afdækket i forbindelse med vedtagelse af vandplanen.

Strategisk miljøvurdering

I medfør af Bekendtgørelse nr. 936 af 24. september 2009 af lov om miljøvurdering skal der foretages en miljøvurdering af planer og programmer, der omhandler fysisk planlægning og arealanvendelse, eller som kan påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt.

I bilag 4 er der udarbejdet en miljørapport, der belyser konsekvenserne ved at gennemføre Natura 2000-planen for område nr. 184. Hammeren og Slotslyngen.

Bilag 1. Kort over Natura 2000-områdets placering og afgrænsning

Natura 2000-område N184 Hammeren og Slotslyngen

Natura 2000-område N184	Fuglebeskyttelsesområde
Øvrige Natura 2000-områder	Habitatområde

Bilag 2. Opsummering af Natura 2000-planen og mulige virkemidler

En opsummering af Natura 2000-planens indhold, mål og indsatsprogram findes samlet i en database - opdelt på de naturtyper og arter, der udgør udpegningsgrundlaget for det på gældende Natura 2000-område. Se www.naturstyrelsen.dk – under dette Natura 2000-område.

Databasen indeholder endvidere en oversigt over mulige virkemidler, der er eksempler på, hvordan indsatsprogrammet kan gennemføres.

Sammen med databasen findes på hjemmesiden baggrundsmateriale for planerne samlet i basisanalyse og tillæg til basisanalyse samt henvisning til kort over forekomst af de kortlagte og tilstandsvurderede naturtyper.

Bilag 3. Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver

Ved igangsætningen af Natura 2000-planprocessen blev der identificeret en række væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver. På baggrund heraf blev der opstillet 4 sigtelinjer, der formulerer prioriteringen af den nødvendige indsats. Sigtelinjerne sætter dermed rammerne for Natura 2000-planlægningen.

De overordnede rammer er formuleret i nedenstående bilag. Teksten indgik i idéfasen for vand- og naturplanlægningen, juni – december 2007.

Antallet af naturtyper, der kortlægges og tilstandsvurderes er siden udvidet.

Væsentlige naturopgaver

Miljøministeriet har udarbejdet en oversigt over væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen. Det er de opgaver, som tillægges den højeste prioritet i 1. planperiode fra 2010 til 2015:

Væsentlige naturforvaltningsmæssige opgaver i Natura 2000-planlægningen:

Danmark er ifølge Habitatdirektivet forpligtiget til at iværksætte de nødvendige foranstaltninger, der sikrer eller genopretter en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, der udgør habitatområdernes udpegningsgrundlag.

Samtidig er Danmark forpligtet til, via gennemførelsen af Fuglebeskyttelsesdirektivet, at træffe egnede foranstaltninger med henblik på at beskytte yngle- og rasteområder for en række fuglearter.

Væsentlige trusler mod naturen

En række faktorer udgør de væsentligste trusler mod de direktivudpegede naturtyper og arter:

Næringsstofbelastning medfører markante forringelser af terrestriske naturtyper, søer, vandløb og kystnære farvande først og fremmest som følge af gødsning, afstrømning fra markarealer og kvælstofnedfald. Store mængder næringsstoffer i naturen fremmer ensartede næringskrævende artssamfund på bekostning af et alsidigt plante- og dyreliv og medfører forringede forhold for den biologiske mangfoldighed og naturtyper og arter;

Tilgroning ændrer på afgørende vis levevilkårene for en række plante- og dyrearter, herunder fuglene. Det truer også især lysåbne naturtyper som moser, enge, klitter, heder, overdrev men også egeskove ofte som følge af manglende eller utilstrækkelig drift;

Fragmentering skaber isolation af arternes bestande, hvorved de risikerer at uddø. Foruden et direkte tab af naturareal, forringes de eksisterende naturtypers tilstand og deres økologiske funktioner;

Udtørring er en vedvarende trussel mod mange våde naturtyper og de tilhørende arter som følge af en ændring i de naturlige vandforhold;

Invasive arter er ikke hjemmehørende arter, der spreder sig. De optager plads og fortrænger det oprindelige plante- og dyreliv og findes i dag på mange naturarealer;

Forstyrrelse kan være en afgørende faktor navnlig for truede og sårbare arter, der på grund af levevis og specifikke krav til levested, vil være følsomme overfor menneskelige aktiviteter.

Ofte vil truslerne påvirke i samme retning. For eksempel er tilgroning ofte en effekt af næringsstofbelastning og udtørring, tillige er presset på mange arter højt på grund af fragmentering, og det øges yderligere med forekomst af for eksempel invasive arter og menneskelig forstyrrelse.

Overordnet målsætning

Målsætningen er, at de udpegede naturtyper og arter på sigt opnår "gunstig bevaringsstatus". Der skal opstilles en langsigtet målsætning for hvert af de udpegede Natura 2000-områder.

Målsætningen rækker udover 1. planperiode og beskriver en tilstand, der tager hensyn til potentialet i de lokale naturforhold og i de udpegede områder som helhed.

Sigtelinjer for indsatsen i 1. planperiode

Natura 2000-planen skal under hensynstagen til den overordnede målsætning opstille konkrete retningslinjer for indsatsen i 1. planperiode for hvert enkelt beskyttelsesområde. Det kan være en indsats, som strækker sig ud over planperioden, men som skal iværksættes nu.

Opfyldelsen af Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektivernes krav om "gunstig bevaringsstatus" er en opgave, som strækker sig over lang tid og kræver en omfattende indsats. Det er derfor nødvendigt at prioritere og målrette indsatsen i den enkelte planperiode. Den nationale prioritering af indsatsen i 1. planperiode fokuserer på at sikre naturtilstanden for udpegede naturtyper og bestandene for udpegede arter. Der vil på baggrund af naturmæssige forskelligheder være regionale forskelle i gennemførelsen af indsatsen.

Sikring af naturtilstanden af eksisterende naturarealer og arter i beskyttelsesområderne

Ifølge direktiverne skal de naturtyper og arter, der udgør områdernes

udpegningsgrundlag, have en gunstig bevaringsstatus. Der er således en forpligtigelse til at sikre naturen mindst samme tilstand som ved direktivernes ikrafttræden. Dette kræver ofte en løbende driftsindsats og en vedvarende indsats mod næringsstofbelastningen på de eksisterende naturarealer for at opretholde eller genoprette dem i samme tilstand.

Sikring af de små naturarealer

De små naturarealer er ofte i dårlig naturtilstand, blandt andet fordi de er så små, at påvirkningen fra omgivende arealer har stor betydning. En udvidelse af små naturarealer indenfor beskyttelsesområderne samt eventuelt sammenkædning af arealer via spredningskorridorer og trædesten kan være nødvendig for at opretholde naturtilstanden også på længere sigt.

Sikring af naturtyper og levesteder som lovligt kan ødelægges

Der skal ske en sikring af de naturtyper og levesteder, der ikke er beskyttet mod aktiviteter, som direkte kan ødelægge dem. Det drejer sig for eksempel om skovens naturtyper og sten- og boblerev på havet. Der vil derudover være andre ikke beskyttede levesteder for visse af direktivernes arter, hvor en sikring kan være nødvendig, for eksempel for visse fuglearter.

Indsats for truede naturtyper og arter

For naturtyper og arter, hvis status på landsplan er i fare for at blive voldsomt forringet i 1. planperiode, og hvor der er en fare for, at de forsvinder fra den danske natur på sigt kan en egentlig naturgenopretningsindsats og/eller målrettet drift være nødvendig. Som eksempler på truede naturtyper og arter kan nævnes højmoser, eremit og sortterne.

Natura 2000-planlægningen fastlægger desuden retningslinjer for myndighedernes skønsmæssige beføjelser efter lovgivningen i øvrigt.

Natura 2000 og Vandrammedirektivet

Gennemførelsen af Vandrammedirektivet og vandplanerne forventes at bidrage til at imødegå nogle af ovennævnte trusler. Eksempelvis genskabes nye naturområder i ådale, og vandkvaliteten vil blive forbedret. Omfanget af synergieffekten mellem Natura 2000 og Vandrammedirektivet vil blive tydelig undervejs i planprocessen. For vandforekomster, der også er omfattet af Natura 2000-direktiverne, vil det strengeste af miljømålene være gældende.

Med målbekendtgørelsen er der fastlagt nærmere retningslinjer for fastsættelse af mål i Natura 2000-områderne og defineret en 5-trinskala for naturtilstanden i 18 lysåbne naturtyper. Et tilsvarende tilstandssystem er under udarbejdelse for de 10 skovnaturtyper og for direktivernes arter. På et senere tidspunkt vil et tilstandssystem for såvel de ferske som de marine naturtyper blive udarbejdet.

Bilag 4. Miljørapport for Natura 2000-planen

N 184 – Hammeren og Slotslyngen

- kan læses på Naturstyrelsens hjemmeside, se www.naturstyrelsen.dk under opslag om plan for dette Natura 2000-område.

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København Ø
www.nst.dk